תורה אור

רבינא אמר לענין מלקות איתמר כי אתא רבין אמר רבי אבהו לענין טמא שנגע בקודש איתמר דאיתמר טמא שנגע בקודש ריש לקיש אמר לוקה רבי יוחנן אמר [א]אינו לוקה ריש לקיש אמר לוקה °בכל קודש לא תגע ורבי יוחנן אמר אינו לוקה א] ההוא בתרומה כתיב וריש לקיש האי קרא להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה אזהרה לאוכל בשר קודש *דאיתמר אזהרה לאוכל בשר קודש מנין ריש לקיש אמר בכל קודש לא תגע רבי יוחנן אמר תני בר דלא אתיא טומאתו טומאתו מביאת מקדש מה להלן ענש והזהיר אף כאן ענש והזהיר טמא שנגע בקודש מדאפקה רחמנא בלשון נגיעה אזהרה לאוכל מדאיתקש קודש למקדש *תניא כוותיה דריש לקיש [ב]בכל קודש לא תגע אזהרה לאוכל אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו אלא לנוגע תלמוד לומר בכל קודש לא תגע ואל המקדש לא תבא מקיש קודש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת

ויקרא יב

רבינא אמר · הא דאמר עולא לעיל משמיה דריש לקיש בביאה ב] מקצת : **לענין מלקות אמרה** · כדקאמר לוקה בהדיא אבל לא לענין כרת דתותביה ג] מצורע שראה קרי דכי איתקש ביאה לנגיעה לאזהרה איתקש כדכתיב לא תבא אבל לעונש לא איתקש דאין עונש בנגיעה : **לטמא שנגע בקדש איתמר** · לא יליף ריש לקיש מלקות מההוא קרא אלא לטמא שנגע בקדש ולא איירי בביאת מקדש כלל : **בתרומה כתיב** · כדמוכח סיפיה דקרא עד מלאת ימי טהרה שיעריב שמשה שהיא טבולת יום ארוך שטובלת בשביעי ללידתה וכל ימי טוהר שלה [הרי] היא כטבולת יום ד] וביום מ' ואחד מביאה קרבנה ומדכתיב לא תגע עד מלאת ה] אבל משימלאו ימיה תגע ואפי' מחוסרת כפרה ע"כ בתרומה כתיב דלענין קדש עד שתביא כפרתה והכי מוקמינן להאי קרא ביבמות בהערל וכיון דבתרומה כתיב לא ילפינן מלקות דקדש ו] ואפילו בק"ו דאין מזהירין מן הדין : **לאוכל בשר קדש** · בטומאת הגוף : **בכל קדש לא תגע** · ודרשינן לקמן אזהרה לאוכל : **טומאתו טומאתו** · כתיב ז] בכרת באוכל קדש בטומאת הגוף וטומאתו עליו וכתיב בביאת מקדש עוד טומאתו בו מה ביאת מקדש איכא אזהרה ולא יטמאו את מחניהם אף טומאת הגוף דאוכל קודש תיפוק ליה אזהרה מהכא: ומשני טמא שנגע נפקא לן מדאפקיה בלשון נגיעה : **אזהרה לאוכל** · עיקר קרא ח] מידרש מדאיתקש קדש למקדש בהאי קרא דרשינן מה ביאת מקדש דבר שיש בו כרת אף אזהרת קודש דבר שיש בו כרת והיינו אכילה דאילו בנגיעה לא אשכחן כרת ומיהו אזהרה לנוגע נפקא לן מיניה מדאפקיה בלשון נגיעה : **תניא כוותיה דריש לקיש** · דאזהרה לאוכל קדש מהכא :

נ"ק

מכות יד: ע"ש

שם ויבמות עה.

דיבמות (דף ז·) ולקמן בריש איזהו מקומן (דף מט·) לפי שילא אשם מצורע לידון בדבר החדש בבהן יד ובבהן רגל יכול לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח ת"ל כחטאת ט] *כאשם הוא לכהן מה חטאת טעונה וכו' ואם כן נימא י] מה חטאת טעונה סמיכה ומתן דמים ואימורים לגבי מזבח אף אשם כו' :

לענין מלקות איתמר · פירש בקונטרס אבל לא לענין כרת דתותביה יא] מצורע שראה קרי והקשה ה"ר חיים דהכתי איכא לאקשויי דאין עשה יב] דוחה לא תעשה ועשה לאו יג] *דנגיעה במקצת וטמא יהיה לרבות טבול יום ועוד קשיא ליה אפילו לאו גרידא היכי דחי ליה הא בעידנא דמיעקר לאו לא מיקיים עשה יד] ויש לומר דעשה שיש בו כרת חמור *ודחי טו] להו כדאשכחן בפרק תמיד נשחט (פסחים נט·) דעשה שיש בו כרת דוחה עשה דהשלמה אע"ג דבעלמא אין עשה דוחה עשה ואם תאמר והלא גבי עשה דמצורע דחמיר משום שלום בית ודחי עשה אפילו הכי לא דחי לא תעשה בהדי עשה כדקאמר גבי שילוח הקן (חולין קמא·) לא צריכא טז] שנטל' ע"מ לשלחה דלאו ליכא וי"ל דעשה דמצורע אף ע"ג דחמיר כיון דליכא כרת לא דחי לתרוייהו אבל בפסח איכא *כרת יז] הכי גרסינן רבי יוחנן אומר אינו לוקה גבי חומרות דתרומה דקאמר שכן מחפ"ז הוא מלי למיחשב נמי נגיעת קודש דלוקה בתרומה ולא בקודש לרבי יוחנן ועוד יש חומרות הרבה כדפירש' ביבמות : **ההוא** בתרומה כתיב · הקשה ה"ר חיים מכל מקום לילקי בקודש כדאשכחן בפ"ק דכריתות (דף ד:) דאוכל חלב המוקדשין לוקה שלש משום וכל זר לא יאכל קודש אע"ג דבתרומה כתיב כיון דכתיב לשון קודש יח] ותירץ דהתם איכא מעילה שהוא נהנה ילפי' חט חט מתרומה כדאמר גבי הזיד יט] במעילה ובכל דוכתא ילפינן מעילה חט חט מתרומה אבל לענין שאר לאוין לא ילפינן ללקות על קודש כמו על תרומה כ] דחטאה בשגגה במעילה כתיב ובנוגע בקודש ליכא מעילה וה"ר יעקב דאורלינ"ש לא גריס וכל זר לא יאכל קודש אלא וזר לא יאכל כי קודש הם [דכתיב גבי קודש עצמה ומתרומה לא ילפינן]*:

***אזהרה** לאוכל בשר קודש מנין · תימה תיפוק ליה מלא תוכל לאכול בשעריך כי היכי דנפקא לן בפ' הערל (יבמות דף עג:) מעשר וביכורים דאוכלן בטומאת עצמן לוקה מדכתיב לא תוכל לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו יאכלנו דאפי' טמא וטהור אוכלין בקערה אחת וקאמר רחמנא כא] לך *בשעריך תאכלנו הכא לא תוכל לאכול ובין בטומאת הגוף ובין בטומאת עצמן איירי קרא ובההוא שמעתא גופה קשה דקאמר גבי מעשר וביכורים טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ ואמאי איצטריך והלא מהאי קרא תיפוק לן תרוייהו טומאת הגוף וטומאת בשר ויש מפרש דלא מלי לאפוקי מהאי קרא אלא טומאה הנוהגת במעשר כב] דכתיבי בקרא הילכך צריך קרא בטבול יום שמותר במעשר שמוזהר על אכילת קדשים וקשה מדאמרינן בפרק כל שעה (פסחים כד·) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל למה לי מלא תוכל לאכול בשעריך נפקא הא לא נפקא לן מהתם אלא טומאה הנוהגת במעשר ואיצטריך והבשר לטמאים דטהורים במעשר ושמא קרא דלא תוכל הוה מוקמינא כג] לדיוקא בטמא האוכל דחמיר טפי אי לאו דכתביה קרא בעלמא ואזהרה לטומאת בשר לא הוה ידענא :

תניא כוותיה דריש לקיש בכל קדש לא תגע · תימה דהכא משמע דהך ברייתא מוקמא להאי קרא בקודש ולא בתרומה ובפ' הערל (יבמות עה·) אמרינן ואיבעית אימא נגיעה דתרומה מהכא נפקא דתניא בכל קדש לא תגע ומייתי הך ברייתא ויש לומר דהתם קאי אקראי דנגיעה דמעשר ותרומה כד] דלעיל מיניה מקשי ואיפוך אנא צריך לחלק בין נגיעה לאכילה דתרומה ולהכי מייתי ראייה מהך ברייתא דגבי קודש נגיעה כאכילה והוא הדין בתרומה ועוד קשיא דבההיא שמעתא דהתם ובפרק קמא דשבועות (דף ז·) אמרינן בכל קודש לא תגע לרבות את התרומה וברייתא היא בתורת כהנים ובאכילה דתרומה מיירי כדמוכח שמעתא דהתם דקאי אהא דקאמר אי סלקא דעתך לתרומה גיורת ושפחה בנות מיכל תרומה נינהו ואי במגע הא ודאי בנות מגע נינהו אלא באכילה מיירי והשתא ההיא דרשא כמאן לא כריש לקיש כה] דמוקי ליה לאזהרה לטמא שאכל את הקדש מדאיתקש קודש למקדש ומדאפקיה כו] בלשון נגיעה אפקיה לאזהרה לנוגע בקודש ומרבויא דבכל אזהרה לאוכל לפני זריקה אבל כז] לתרומה לא מוקי ליה כלל אלא נפקא ליה כח] לאזהרה לאוכל תרומה מאיש איש ורבי יוחנן מוקי לא תגע אזהרה לנוגע בתרומה אבל לאוכל לא מוקי ליה ותירץ ה"ר אפרים האי דמוקי ליה ביבמות [דף עה. ושם ד"ה והכתיב] אזהר' לאוכל תרומה היינו למאן דמוקי קרא דאיש איש מזרע אהרן בזב בעל שלש ראיות ולא יאכל עד אשר יטהר עד דמייתי כפרה ולקודש כדקאמר התם ואם כן אזהרה לאוכל תרומה מנא ליה אלא מבכל קודש לא תגע אע"ג דהתם פריך לתנא דמוקי ליה בזב בעל שתי ראיות מכל מקום פריך שפיר דהא איכא מאן דמוקי ליה בתרומה אע"ג דגיורת ושפחה לאו בנות מיכל תרומה נינהו אף על גב דבאכילת קדשים מצרכינן תרי קראי חד בזב וחד ביולדת כט] [גבי תרומה לא] צריכי כיון דחזינן כבר באכילת קודש דזב ויולדת שוין ה"נ גבי אכילת תרומה ועוד יש לומר דבתרומה דלא תליא בכפרה לא בעי תרי קראי לזב ויולדת אלא דווקא *למקדש שצריך להמתין הכפרה :

והבשר

יז א מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה יב :

נ"ל האשם

יח ב מיי' שם הלכה יג:

ס"א דביאה

[עי' היטב תוס' חולין עח. ד"ה מנין וכו']

גי' הל"ק כרת הס"ד ואח"כ מה"ד הכי גרסינן

[עיין לעיל דף טו ע"ב ד"ה אלא למעוטי]

עד הכא נ"ק

נ"ק [ועי' בתוס' מסכת מכות יד: דמתרלו בע"א]

כ"א לקודש נ"ק

שיטה מקובצת

א] ההוא בתרומה פ"ה כו' והקשה הר"ר חיים כו' וי"ל כו' עד נהנה וילפינן חט חט מתרומה כדאמרינן בעלמא אבל בנגיעה לא ילפינן דליכא מעילה וי"ם דלא גרסי שם [אלא] וזר לא יאכל (קדש שנאמר) כי קדש [שנאמר] גבי קדש אבל קרא דהכא משמע בתרומה כדכתיב עד מלאת ימי טהרה ואי בקדש אפילו לאחר מלאת לא כדפי' רש"י עד שתביא כפרתה והקדוש [ר"ש] מדריוש פי' דההיא בתרומה ליפסל תרומה בנגיעתה הוא דאתא דודאי בנגיעת תרומה ליכא מלקות ולפסול קודש לא איצטריך דאפילו לאחר

מלאות נמי פסלה וניחא הכל : ב] במקצת הס"ד : ג] דתותביה ממצורע שראה : ד] יום ארוך : ה] מלאת משמע אבל : ו] דקדש מיניה ואפילו : ז] תיבת בכרת נמחק : ח] קרא ביה מידריש : ט] כחטאת האשם הוא : י] נימא נמי מה : יא] דתותביה ממצורע שראה : יב] עשה דפסח דוחה : יג] לאו דואל המקדש לא תבא אי ביאה במקצת שמה ביאה ועשה דהכא וטמא יהיה : יד] ויש לומר כו' ועי"ל דכי היכא דלא איתרבאי ביאה במקצת לענין כרת כמו כן לא איתרבאי ביאה במקצת לענין עשה דטמא יהיה דכי היכי דלא איתרבאי לענין כרת לא איתרבאי לענין עשה' מהר"פ : טו] ודחי לאו ועשה כדאשכחן : טז] צריכא דעבר ושקלה לאם דלאו ליכא ועשה הוא דאיכא וי"ל : יז] כרת עכ"ה ותיבות הכי גרסינן נמחק : יח] קודש ולא אמרינן אין מזהירין מן הדין ותירץ : יט] הזיד ס"פ הנשרפין ובפרק כל שעה (פסחים דף לג:) : כ] מתיבת דחטאה כו' עד תיבת וה"ר יעקב כו' נמחק : כא] רחמנא ההוא דאמרי התם לך : כב] הנוהגת במעשר' ס"א בכל הנהו דכתיבי : כג] מוקמינא דוקא בטמא : כד] ותרומה דלמה דמקשה ואיפוך : כה] ותיבות דלעיל מיניה מקשי ל"ש ונמחק : כו] ולא כר"י דר"ל מוקי ליה אזהרה לטמא : כז] אבל לתרומה לא נפקא לן נגיעה מאזהרה לאוכל : כח] ליה מאיש איש מזרע אהרן ותיבות לאזהרה לאוכל תרומה נמחק : כט] בוולדת גבי תרומה לא צריך כיון :

לוקה

נטילת נשמה אף קודש דבר שיש בו נטילת נשמה ואי בנוגע נטילת נשמה מי איכא אלא באכילה ואכתי מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קודש לפני זריקה דאתמר טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה ריש לקיש אמר לוקה ורבי יוחנן אמר [א]אינו לוקה ריש לקיש אמר לוקה בכל קודש לא תגע לא שנא לפני זריקה ולא שנא לאחר זריקה רבי יוחנן אמר אינו לוקה א] כדתני ברדלא אתיא טומאתו טומאתו וכי כתב ההוא לאחר זריקה אם כן לימא קרא בקודש מאי בכל קודש ש"מ תרתי גופא טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה ר"ל אמר לוקה רבי יוחנן אמר אינו לוקה אמר אביי מחלוקת בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר דברי הכל לוקה דאמר (א) קרא °והבשר לרבות עצים ולבונה דלאו בני אכילה נינהו ואפילו הכי רבינהו קרא ורבא אמר [ב]מחלוקת ב] בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר דברי הכל אינו לוקה מאי טעמא כיון דלא קרינא ביה °וטומאתו עליו ונכרתה לא קרינא ביה °והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל *והאמר מר והבשר לרבות [ג]עצים ולבונה הכא במאי עסקינן כגון שקדשו בכלי דנעשה כמי שקרבו כל מתיריו *דתנן [ד]כל שיש לו מתירים משקרבו מתיריו כל שאין לו מתירין משקדש בכלי איתמר המעלה אברי בהמה טמאה ע"ג המזבח ריש לקיש אמר לוקה רבי יוחנן אמר אינו לוקה ריש לקיש אמר לוקה טהורה אין טמאה לא ולאו הבא מכלל עשה לוקין עליו ורבי יוחנן אמר אין לוקין עליו לאו הבא מכלל עשה ג] אין לוקין עליו מותיב רבי ירמיה °*אותה תאכלו ולא בהמה טמאה *ולאו הבא מכלל עשה עשה א"ל רבי יעקב לרבי ירמיה בר תחליפא אסברא לך [ה]באברי בהמה טמאה דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בחיה והכי איתמר רבי יוחנן אמר [ו]עובר בעשה ריש לקיש אמר אינו עובר בולא כלום רבי יוחנן אמר עובר בעשה בהמה אין חיה לא ריש לקיש אמר אינו עובר ד] עליו בולא כלום ההוא למצוה מותיב רבא אילו נאמר °קרבן לה' בהמה הייתי אומר חיה בכלל בהמה כענין שנאמר °זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי וגו' תלמוד לומר °בקר וצאן בקר וצאן אמרתי לך ולא חיה יכול לא יביא ואם הביא כשר הא למה זה דומה לתלמיד שאמר לו רבו הבא לי חטים והביא לו חטים ושעורים ה] שאינו כמעביר על דבריו אלא מוסיף על דבריו וכשר תלמוד לומר [ז]בקר וצאן אמרתי לך ולא חיה הא למה זה דומה לתלמיד שאמר לו רבו אל תביא לי אלא חיטין והביא לו חיטין ושעורים שאינו כמוסיף על דבריו אלא כמעביר על דבריו ופסול

תורה אור

ויקרא ז

שם

שם

שם יא

[שם א]

דברים יד

ויקרא א

מנחות קח.

מנחות קח.

נטילת נשמה · כרת: **ואכתי מיבעי ליה כו'** · וכיון דלאחר זריקה נפקא לן ו] מיניה היכי יליף מיניה תרתי: **אתיא טומאתו טומאתו** · אזהרת טמא שלא יאכל קדש אלמא אזהרתו מעונשו ילפא ועונשו לאחר זריקה הוא ולא לפני זריקה כדקתני בגמ' דהקומץ רבה (מנחות כה:) יכול יהו חייבין עליו משום טומאה לפני זריקת דמים תלמוד לומר כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר וגו' (ויקרא ז) הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה שאין ניתר לטהורים אין חייבים עליו משום טומאה: **אם כן** · דלאוכל לאחר זריקה ז] אתא קרא לכתוב בקדש והכא אמינא לאחר זריקה הוא דומיא דעונש: **מחלוקת בטומאת הגוף** · בההוא קאמר ר' יוחנן אינו לוקה דנפקא ליה אזהרה מעונש: **אבל טומאת בשר** · טהור שאכל את הטמא דאזהרה דידיה בהדיא ח] כתיבי והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (שם) דברי הכל לוקה: **דאמר מר והבשר** · יתירא דכתיב בסיפיה והבשר כל טהור וגו': **לרבות עצים ולבונה** · לטומאה עצמן דחיבת הקדש מכשרתם לשויינהו אוכלא ואע"ג דהני לאו בני אכילה נינהו ובשר לפני זריקה לא גרע מינייהו: ה"ג ורבא אמר ט] בטומאת הגוף אבל טומאת בשר איתקיש לעונש דסמיך לי' והנפש אשר תאכל בשר י] דאוקימנא בלאחר (ב) *(זריקת בשר): **שקדשו בכלי** · עצים שחתה אותן במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ולבונה שקידשה בבזיכין דאפי' כרת בטומאת הגוף נמי אית בהו: **דתנן** · לקמן בפרק בית שמאי (דף מג.) גבי טומאת הגוף: **כל שיש לו מתירין** · המתירין אותו באכילה חייבין עליו משום טומאה משקרבו מתיריו ושאין לו מתירין משקדש בכלי: **בהמה טמאה** · סוסים וגמלים: יא] **טהורים אין** · מן הבקר ומן הצאן תקריבו: **אותה תאכלו** · מפרסת פרסה ומעלת גרה: **ולאו הבא מכלל עשה עשה** · כך *שנויה בתוך יב] הברייתא ומסקינן בלא תעשה מניין תלמוד לומר אך את זה לא תאכלו אלמא מדאיצטריך לא תעשה אחריה לאו אזהרה הוא: **דכ"ע ל"פ** · דעשה הוא דאיכא ותו לא: **כי פליגי בחיה** · ולא לענין מלקות אלא לעשה יג] ואימור נמי איפוך דרבי יוחנן לריש לקיש °והכי הוה שמיע ליה לרבי יעקב: **ההוא למצוה** · בהמה מצוה להקריב וחיה רשות ומיהו טמאה ודאי לא דכתיב ממשקה ישראל מן המותר לישראל בפרק קמא דמנחות (דף ו·) גבי טריפה: **אילו נאמר קרבן לה' מן הבהמה** · ולא פירש בקר וצאן: **הייתי אומר כו'** · כענין שנאמר זאת הבהמה וכתיב בתריה איל וצבי: (ג) תרי בקר וצאן כתיבי התם מן הבקר ומן הצאן תקריבו והדר כתיב אם עולה קרבנו מן הבקר ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים:

פסול

והבשר לרבות עצים ולבונה · מהכא נפקא לן דחיבת הקודש מכשרת ומקשים הא דאמר בפ' קמא דפסחים (דף טז.) משקי בי יד] מדבחיא דכן כגון יין ושמן אמאי ליתכשרו בחיבת הקודש כמו עצים ולבונה וי"ל דחיבת הקודש מהניא לשווי אוכל *מוכשר מידי דדמי לאוכל כגון עצים ולבונה שהוא דבר עב וקשה כעין אוכל אבל לשווי המשקה כאוכל מוכשר לא מהניא חיבת הקודש ואם תאמר הא דאמר בפ' כל שעה (פסחים כד·) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל למה לי אם אינו ענין לגופו דנפקא ליה מלא תוכל לאכול בשעריך תנהו ענין לכל איסורין שבתורה הא איצטריך לגופיה דלקי אעצים ולבונה ויש לומר כיון דאיתרבאי עצים ולבונה מייתורא דוהבשר ממילא טו] אשמעינן דלקי מלא תוכל לאכול בשעריך ודברי תימה הוא מנלן דאתא לרבות עצים ולבונה דילמא דווקא לבשר קאתי דמהניא ליה חיבת הקדש ולא טז] בעיא הכשר: **ואפי'** הכי רבינהו קרא · משמע שהיא דרשא גמורה ולא אסמכתא וכן משמע בפרק שני דחולין (דף לו:) חיבת הקודש דאורייתא ולא כפירוש הקונט' דלקמן בסוף פ' בית שמאי (דף מו:) דקאמר והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה ומשני לפסולא בעלמא ופי' בקונטרס מדרבנן וכן בפסחים בפרק כל שעה (דף לד:) דקרי ליה מעלה פירש בקונטרס מעלה דרבנן ואי אפשר לומר כן דהכי נמי הביא כפרתו אוכל בקדשים קאמר התם מעלהיז] דאורייתא הוא דמקראי נפקא לן בפ' הערל (יבמות עד:) והא דקאמר לקמן פסולא בעלמא היינו דליכא מלקות אלא איסור *דאורייתא וצריך לדקדק אי אתיא מילתא יח] דאביי דהכא כהני תרי לישני דלקמן פרק ב"ש (דף מו:):

שקדש בכלי · תימה מה קידוש כלי יש בעצים דאי מה שמבקעין אותו בקורדום כשהיו מתליעים אותו הא קורדום אינו כלי שרת כדמשמע בתוספתא כדתניא השואל קורדום של הקדש בקע בו ובא חבירו ובקע בו כולן מעלו נתנה לחבירו וחבירו לחבירו הראשון מעל והשני לא מעל ובעולה אינו כן נתנה לחבירו וחבירו לחבירו כולן מעלו ובקונטרס פירש דמיירי הכא בעצים שחתה יט] במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ואין משמע דבמס' תמיד (דף כח:) משמע שהיה חותה מן המאוכלות הפנימיות כ] ומיהו י"ל לא בתרומת הדשן מיירי אלא ביוה"כ שחותה גחלים לקטרת ונראה דקידוש כלי דעצים היינו כא] *דמשכי להו לגיזרין אע"ג דקורדום לאו כלי שרת הוא כדאמר בפרק י"ב דמנחות (דף קח.) עצים כמה דלא *משכי להו לגיזרין לא מיתכשרי והא דאמר בהקומץ רבה (שם כא·) ולאו עצים שאין מקבלים טומאה היינו קודם קידוש כלי א):

אותה תאכלו · כב] אסיפא סמיך ב) דקתני בתורת כהנים אין לי אלא בעשה בלא תעשה מנין: **שאינו** כמעביר על דבריו · אע"פ שאין זה מביא אלא חיה לבדה כיון דמרצונו מביא הקרבן אין זה מעביר שהרי תלה בדעתו: **אלא** כמעביר על דבריו · ל"ע במעילה (דף כ:) ובפ' אלמנה ניזונת (כתובות נח:) גבי זבן לי ליתכא ואזיל וזבן ליה כורא:

פסול

א) [וע"ע תוספות מנחות קח. ד"ה אע"ג] ב) [ועי' מכות יח: וג"ע]

עין משפט נר מצוה

יט א ב מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה יב:

מוכשר וכן לקמן ל"ק

כ ג מיי' פ"ו מהלכות איסורי מזבח הל' ח:

כא ד מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה טו:

כב ה ו מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הל' ו [דלוקה ועיין כ"מ מפרש טעמו דהא דמסיק הש"ס דכ"ע לא פליגי היינו דכ"ע ס"ל דלוקה ודלא כפרש"י ע"ש]:

כג ז מיי' פ"א מהלכות מעשה"ק הלכה א:

[וע"ע תוספו' פסחים יט. ד"ה אלמא ותוס' חגיגה כג: ד"ה והא ותוספות מנחות כח. ד"ה ילאו ותוס' חולין לה. ד"ה אין]

[פסחים מה: יבמות נד: נו: סח. עג: חולין פא.]

◆

שיטה מקובצת

א] לוקה רבי יוחנן לטעמיה דאמר דתני ברדלא: ב] ס"א בטומאת בשר אבל בטומאת הגוף ד"ה אינו לוקה מאי טעמא כו': ג] אינו לוקה עליו: ד] אינו עובר ולאו כלום' הקשה בקונטרס בהמה טמאה נמי ותירץ א) וקשה דחיה טהורה נמי מי גרע ממפריש נקבה לעולה דאמרינן לקמן דהויא כבעלת מום ובבעלת מום יש שני לאוין משום בל תקריבו ומשום בל תשחטו וי"ל דדוקא בנקבה לעולה דהויא מין הקרבה כמו בעל מום אבל חיה דלאו בת הקרבה היא כמו חולין לא שייך בה לאוין כמו בבעל מום וגם לא הוי מקריב חולין לעזרה כיון שאינם ראוים לזבות בקירוב מקום במקדש דחולין בעזרה נפקא לן מוכי ירחק ממך המקום וזבחת: ההוא למצוה' פרש"י להקדים בהמה לחיה דבהמה מצוה וחיה רשות ולא רצה לפרש למצוה שמצוה לכתחלה להביא בהמה ולא חיה דא"כ היינו עשה ממש ומה שמהפך האמוראים הכי הוי שמיע ליה לרבי יעקב מקבלה וכיוצא בזה אשכחן בכמה מקומות: ה] שאינו כמעביר על דבריו אלא מוסיף על דבריו · וא"ת הא אין הנדון דומה לראיה שאינו מביא דק חיה לבדה והוי כמעביר שאין מביא מה שאמר לו רבו וי"ל דאם נצטוה להביא קרבן הדין עמך שהיה כמעביר [על דבריו] אבל הוא מביא מרצונו ובדעתו תלה ולא הוי העברה: ו] לן(ב) אלא מיניה: ז] זריקה לחודא אתא: ח] בהדיא כתיב והבשר: ט] אמר מחלוקת בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר ד"ה אינו לוקה בטומאת הגוף הוא דאמר ריש לקיש לוקה דנפקא ליה מבכל קודש לא תגע אבל: י] בשר וגו' דאוקימנא לאחר זריקה הס"ד: יא] מה"ד טהורה אין: יב] בתוך המשנה ומסקינן בברייתא אין לי אלא בעשה בלא: יג] לעשה ואמוראי נמי איפוך דר"י לדריש לקיש: יד] בי מטבחיא: טו] ממילא שמעינן דלקי: טז] ולא בעי הכשר: יז] מעלה ומדאורייתא: יח] דאביי ס"א דרבא: יט] שחתה במחתה שהיא כלי שרת כו' ואין משמע כן דבמס': כ] הפנימיות ולא היה חותה עצים כלל וטיהו לא בתרומת: כא] היינו דמשפי להו כו' לאו כלי שרת הוא מ"מ חתוכו ותיקונו חשיב להו כלי שרת כדאמר בפרק המנחות והנסכים (דף קח ע"א) עצים כמה דלא משפי להו: כב] תאכלו ולא בהמה טמאה ולאו הבא מכלל עשה עשה' פ"ה שכך לשון המשנה ומסיים עוד בה לא תעשה מנין ת"ל אך את זה כו' ולא דק שהרי בהך ברייתא אינו כן בת"כ והכי איתא התם ולא בהמה טמאה אין לי אלא בעשה בלא תעשה מנין כו' והתלמוד הביא בקיצור ע"כ תוס' מהר"פ וצ"ל:

ורבנן

א) נראה דצ"ל ותירץ משום דכתיב ממשקה ישראל וכו' · ומיהו עדיין קשה · ב) נראה דגרס כרש"י לאחר זריקה לא נפקא לן אלא מיניה וכו'.

מסורת הש"ס

צ"ל זריקה

חולין לו: [לקמן מו: פסחים כד: לה.]

מעילה י.

[מכות יח: ע"ש]

שנויה בת"כ ומסקינן כו' צ"ק

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דברי הכל לוקה דאמר מר והבשר: (ב) רש"י ד"ה ה"ג ורבא וכו' בלאחר זריקה הס"ד ותיבת בשר נמחק: (ג) ד"ה הייתי אומר וכו' ונ"ב הס"ד ואח"כ מ"ה ת"ל בקר וצאן תרי בקר:

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כי פליגי בחיה וכו' והכי הוה שמיע ליה · וכזה שבת דף טו ע"א נדה דף כד ע"א:

ופסול תיובתא דריש לקיש תיובתא : וכולן שקיבלו כו' : *בעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן פסול מהו שיעשה שירים אמר ליה ^א אין (א) עושה שירים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו הואיל ומרצה לפיגולו רב זביד מתני הכי בעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן כוס פסול מהו שיעשה שירים אמר ליה פסול גופיה מאי סבירא לך אי פסול משוי שירים כוס פסול נמי משוי שירים אי פסול לא משוי שירים כוס פסול נמי לא משוי שירים רב ירמיה מדיפתי מתני הכי בעא מיניה אביי (מרבא) [מרבה] כוס מהו *שיעשה את חבירו דחוי או שירים אמר ליה פלוגתא דרבי אלעזר ברבי שמעון ורבנן א] *דתניא למעלה הוא אומר °את דמו ישפך למטה הוא אומר °ואת כל דמה ישפך מנין ^ב לחטאת שקיבל דמה בארבעה כוסות ונתן מתנה אחת מזה ומתנה אחת מזה שכולן נשפכין ליסוד תלמוד לומר ואת כל דמה ישפך יכול נתן ארבע מתנות מכוס אחד יהו כולן נשפכין ליסוד תלמוד לומר ואת דמו הא כיצד הוא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה רבי אלעזר ברבי שמעון אומר מנין לחטאת שקיבל דמה בארבעה כוסות ונתן ד' מתנות מכוס אחד שכולן נשפכין ליסוד תלמוד לומר ואת כל דמה ישפך והכתיב ואת דמו ישפך א"ר אשי ההוא למעוטי שירים שבצואר בהמה : קיבל הכשר ונתן לפסול כו': וצריכא דאי אשמעינן פסול הוה אמינא מאי פסול טמא ב] דחזי לעבודת ציבור אבל שמאל לא ואי אשמעינן שמאל דאית ליה הכשירא ביום הכיפורים אבל כלי חול לא ואי אשמעינן כלי חול משום דחזו לקדושינהו אבל הנך אימא לא צריכא ולידוי ג] ליה דחוי אמר ליה רבינא לרב אשי הכי אמר רב ירמיה מדיפתי משמיה דרבא הא מני *חנן המצרי הוא דלית ליה דחויין דתניא חנן המצרי אומר אפי' דם בכוס מביא חבירו ומזווג לו *רב אשי אמר כל שבידו לא הוי דחוי אמר רב שייא כוותיה דרב אשי מסתברא מאן שמעת ליה דאית ליה דחויין רבי יהודה *דתנן ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם ושמעינן ליה דאמר כל שבידו לא הוי דחוי *דתניא רבי יהודה אומר כוס אחד היה ממלא מדם התערובת וזורקו זריקה אחת כנגד היסוד ש"מ כל שבידו לא הוי דחוי ש"מ גופא תניא רבי יהודה אומר כוס אחד היה ממלא מדם התערובת שאם ישפך אחד מהם נמצא שהוא מכשירו אמרו לו לרבי יהודה והלא לא נתקבל בכלי מנא ידעי אלא שמא לא נתקבל בכלי אמר להן

אף

תורה אור

ויקרא ד

שם

פסול מהו שיעשה שירים · מי שהוא פסול לעבודה : **מהו שיעשה שיריים** · אם קבל וזרק מהו שיחזור הכשר ויקבל ויזרוק ויכשר הקרבן מי אמרינן כיון דזרק פסול שוייה לדם שבצואר ד] שיריים ותו לא מיחזי לזריקה או דלמא לא אלימא זריקת פסול לשוייה לדם שבצואר בהמה שירים ויחזור הכשר ויקבל : **אין לך זריקה פסולה שעושה את השאר שירים** · אלא זריקה במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו : **הואיל ומרצה לפיגולו** · הואיל והויא זריקה מן התורה למקבעיה ה] פיגול ופסול : **כוס פסול** · כגון שילא מהו שיעשה לדם שבצואר ו]שירים אם זרקו כהן כשר לזה ולא יהא תקנה לקרבן שיחזור ויקבל: **פסול גופיה מאי סבירא לך** · אדם פסול שזרק מאי סבירא לך בשירים שבצואר בהמה דלא קמיבעיא לך : **כוס מהו שיעשה את חבירו דחוי או שירים** · כגון חטאת שקבל דמה בשני כוסות ונתן כל מתנותיו מאחד מהן חבירו שירים הוא ונשפך ליסוד ז] דכתיב ואת כל הדם ישפך וגו' (ויקרא ד): **או דחוי הוא** · ח] דחייה בידים שלא ניתן ממנו על הקרנות וישפך לאמה שבעזרה המוליכה למים לנחל קדרון : **למעלה** · בפרשה הוא אומר בשעיר נשיא בשירי הדם ואת דמו ישפך ולא כתיב כל דמו : **למטה** · בחטאת יחיד הוא אומר ואת כל דמה ישפך : **והן נשפכין לאמה** · דכוס עושה את חבירו דחוי : **למעוטי שירים שבצואר בהמה** · שהן נעשין שירים על ידי הדם ט] המתקבל וישפכו לאמה : **וצריכא** · לאשמועינן י] דאית להו תקנה בחזרה : **דחזי לעבודת ציבור** · כגון טמא דחזי יא] לכתחלה בציבור הלכך גבי יחיד איכא תקנתא בחזרה : **ביום הכיפורים** · נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו : **וניהוי דחוי** · דהא נראה ונדחה ואמאי אית ליה תקנתא בחזרה : **אפילו דם** · שעיר הנעשה בפנים : **בכוס** · ומת המשתלח לא נדחה הדם אלא מביא שעיר אחר ומזווג יב] להדם וכשר הדם למתנותיו וזה ישתלח ולשון אפילו דנקט משום דשלשה מחלוקות בדבר איכא למאן דאמר אפילו בעלי חיים נדחים דקתני ואם משהגריל מת אחד מהן יביא שנים ויגריל עליהם כבתחילה והנשאר ידחה ואיכא למאן דאמר מביא חבירו שלא בהגרלה דבעלי חיים אין נדחין והגרלה לא מעכבא אבל דם בכוס ומת המשתלח ישפך הדם דשחוטין נדחין ואין חוזרין ונראין ואתא חנן המצרי למימר אפילו דם בכוס יג] מזווג ליה אחר : **שבידו** · לתקן להחזיר כי הנך דמתניתין אבל הוא דמשתלח אין בידו מי יימר דיהבי ליה אחריני : **ימות המשתלח** · דאידחי ליה ויביא שנים אחרים : **מדם** יד]**התערובת** · של פסחים : **וזרקו זריקה אחת** · כדין פסח : **כנגד היסוד** · לאפוקי קרן דרומית מזרחית כדאמרי' לקמן *שאם נשפך דמו של אחד מהן על ידי שהן רבים ונבהלים לעשות נמצא כוס זה מכשירו שהרי טו]כולם מעורבים בו ואי משום דאיערוב בדם התמצית אמרינן לקמן רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם ולא אמרינן אידחי ליה בהתערבו הואיל ובידו לאוספו : **והלא** · זה שנשפך : **לא נתקבל בכלי** · טז]היאך יהיה כשר הא קיימא לן נשפך מן הצואר על הרצפה ואספו פסול : **מנא ידעי** · רבנן שלא נתקבל והלא לא מעשה היא אלא סברא היא בעלמא דחיישינן לשמא נשפך דמו של אחד מהן : **שמא לא נתקבל** · ונמצא זורק דם פסול :

אף

פסול מהו שיעשה שירים · יז] לדם שבצואר בהמה ולא יהיה עוד תקנה או יחזור הכשר ויקבל ויזרוק בפסול שקבל לא מיבעיא יח] דהתנן יחזור הכשר ויקבל אלא בפסול שזרק מיבעיא ליה כדפירש בקונטרס וממתני' ליכא למידק קבלו אין זרק לא דאיכא לדחויי כדאמרינן בפירקין דלעיל לא תימא זרקו לא אלא אימא שחטו לא יט] °ומיהו למאן דאמר שלא במקומו כמקומו דמי מוכח לעיל דהוא הדין °בזרק הפסול שיחזור הכשר ויקבל וה"ר אפרים מפרש דהך בעיא כ] אמתני' דכל הפסולין שעלו לא ירדו קאי דלכתחלה לא יעלו וקמיבעיא כא] אם זרק פסול מהו שיעשה שירים להיות נשפכין לכתחלה ליסוד כמו בכל שירי הדם או לא ואסור לזורקם לכתחלה וישפכו לאמה וקשה לפי' זה דהוה ליה למימר מהו שיעשה שירים או דחוי כדקאמר באידך בעיא כוס מהו שיעשה את חבירו שירים או דחוי ועוד אמרינן בהדיא בריש מסכת מעילה(דף ה.) גבי חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס הא קמ"ל דאע"ג דקיבל פסול וזרק וקבל כשר וזרק לאו כלום כב] (פסול) מאי טעמא שירים נינהו ופריך והא בעי מיניה ר"ל מר' יוחנן פסול מהו שיעשה שירים כג] וא"ל אין עושה שירים כי אם חוץ לזמנו כד] מאי לאו אבל שאר פסולין אינן עושים שירים ומאי קשיא ליה הא מודה ריש לקיש דלכל כה] היותר שירים הוי אבל מיבעיא ליה דשמא אפילו דחוי הוי ואם כן ממה נפשך אין טעון כיבוס ונ"ל דלא קשיא מידי דאי שירים הוי א"כ הוי כשאר דמים כשרין שהשירים נשפכין ליסוד אבל שירים דקאמר התם דאין דמה טעון כיבוס היינו שירים ופסול אבל קשה כו] (בסיפא) דקאמר מאי לאו בר משאר פסולין ומאי פריך אי שאר פסולין אינן עושים שירים א"כ ליהוי דחוי וכל שכן דאין דמה טעון כיבוס אבל לפי' רש"י אתי שפיר דאי אינו עושה שירים יחזור הכשר ויקבל והוי דם כשר וטעון כיבוס · ברו"ך :

למעוטי שירים שבצואר בהמה · כז] והא דאמר (לעיל כה.) דצריך שיקבל כל דמו של פר היינו למצוה :

ולהוי דחוי · כח] תימה אם נתן לפסול מה בכך מעשה אילטבא הוא מי גרע מנתן על האבן שהרי לא פריך הכי אמתניתין דאמר פרק הוציאו לו (יומא נג:) דקתני יצא והניחו על כן הזהב שבהיכל ועוד תיקשי ליה קרא דמייתי לעיל בפרק קמא (דף יד·) ויזרקו הכהנים כט] (את הדם) ונראה דהא דפריך וליהוי דחוי לא קאי אוכהן לפסול דאין זה אלא מעשה אילטבא בעלמא אלא פריך אנתן לכלי חול ואנשפך מן הכלי על הרצפה : **כל** שבידו לא הוי דחוי · ל] *ענפיו מרובין מעליו דסוכה (דף נג·) אין זה בידו כיון דאין ממעטין ביום טוב וגבי כסוי הדם (חולין דף פז.) דקרי ליה דחוי כשכיסהו הרוח ונתגלה כיון דאין מצוה לבטל הדחוי לא] לא חשיב בידו ולא דמי להכא דמצוה לאוספו והפריש קרבן והמיר דת דלעיל לב] בפרק קמא (דף יב:) אין זה קרוי בידו כיון דאין דעתו לחזור* :

אין

עין משפט
נר מצוה

כד א מיי' פ"א מהלכות פסה"מ הלכה כה :

כה ב מיי' פ"ב מהלכות פסה"מ הלכה כא :

◆

שיטה מקובצת

א]ורבנן היא דתניא למעלה הוא אומר ואת דמו : ב] טמא · ס"א הנך פסולים דחוי כו' דחוי לעבודת צבור · ואע"ג דמהאי טעמא פסיק במעילה דאדרבה עושה שירים שאני הכא שלא עשה כלום והרי מעשה איצטבא הוא ושייך לומר איפכא : ג] וליהוי דחוי ותיבת ליה נמחק: ד] שבצואר הבהמה שירים : ה] בפיגול ופסול : ו] שבצואר בהמה שירים : ז] ליסוד כדכתיב ואת: ח]דדחיה בידים שלא נתן: ט]הדם שנתקבל וישפכו לאמה: י] לאשמועינן בכולהו דאית: יא] דחוי לעבודה לכתחלה: יב] ומזווג לו וכשר : יג] בכוס מביא חבירו ומזווג לו ויהיה כשר הדם הס"ד: יד]מדם התערובות : טו] שהרי מכולם מעורבים : טז] והיאך כשר ותיבת יהיה נמחק: יז] שירים' פ"ה כו' ולא רצה לפרש בקבלת פסול ולא זורק דהא תנן בהדיא יחזור הכשר ויקבל וליכא למדחי דהתם משום פסול מחשבה דמחשבה לא פסלא אלא בראוי לעבודה וא"ת זרק נמי תפשוט מדתנן קבלו כו': יח] מיבעיא ליה דהתנן יחזור כו' בפסול שקבל וזרק מיבעיא : יט] לא וכיון דשחיטה כשרה בפסולין מהניא מחשבתו: כ]בעיא קמייתא אמתני': כא] וקמיבעיא ליה אם זרק פסול כו' שירים מותר הדם להיות נשפכין : כב] כלום הוא ס"ם : כג] מתיבת וא"ל כו' עד תיבות ומאי קשיא ליה מוקף בשני חצאי לבנה : כד] לזמנו כו' מאי לאו ס"א אפי' שאר פסולים ומאי קשיא: כה] דלכל המשות שיריים הוי: כו]בסיפא' ס"א מספרים דקאמרי כו': כז]בהמה: אם לא נתקבל כל הדם שלא יהיה השירים הנשאר בצואר הבהמה לשפוך ליסוד אלא ישפוך לאמה: כח] דחוי · פ"ה דהא נראה ונדחה הוא משמע דאמתניתין פריך ותימה: כט] הכהנים מידם תיבות את הדם נמחק : ל] דחוי וענפיו מרובים מעליו דהדם דמו' סוכה דפסול דאמר דהיכא דאשתור מע"ש הוי דחוי מעיקרא אע"ג דבידו לתקנו אגוזה: לא]הדירה דאיתמצוה לגלותו: לשון הר"ם : לב] דפרק קמא כו' בידו אע"ג דבידו לעשות תשובה כיון דאין: [נ"ל שנכין]

[ועיין היטב תוס' סוכה לג: ד"ה נקטם ותוספות לקמן כצ: ד"ה עד]

מסורת הש"ס

מעילה ה:

[יומא מז: לקמן קיב. תמורה כב:]

יומא סג:

יומא סג: תמורה ו: [לקמן עד. מנחות כט:]

[מנחות מט: ע"ש]

יומא סב. [מנחות כט:]

פסחים סה. ע"ש [תוספתא שם פ"ד לקמן פ. ע"ש מנחות כט:]

לקמן סס"ד ע"ב

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה אין לך זריקה עושה שיריים :

◆

גליון הש"ס

תום' ד"ה פסול וכו' ומיהו למ"ד שלא במקומו' לעיל טו ע"ב : בא"ד בזרק הפסול שיחזור הכשר ויקבל · עי' לקמן דף נב ע"א תוס' ד"ה ושקיבלו :

תורה אור

אף אני לא אמרתי אלא כשנתקבל בכלי והוא גופיה מנא ידע *כהנים זריזין א] ועבדין הייא ומשתפכין והלא דם התמצית מעורב בו רבי יהודה לטעמיה דאמר דם התמצית קרי דם דתניא **אדם התמצית באזהרה רבי יהודה אומר בכרת *והאמר ר' אלעזר ב]מודה רבי יהודה לענין כפרה שאינו מכפר דברים יב שנאמר °(כי *הדם הוא ג] הנפש) דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם שאין הנפש יוצאה בו אין קרוי דם אלא *רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם *אמר להם רבי יהודה לדבריכם למה פוקקין העזרה אמרו לו שבח הוא לבני אהרן שיהלכו עד ארכובותיהן בדם והא ד] דם הוי חציצה לח הוא ולא הוי חציצה *דתנן *בהדם והדיו והדבש והחלב יבישין חוצצין לחין אין חוצצין והא קא מיתווסי מאנייהו *ותנן *היו בגדיו מטושטשין ועבד עבודתו פסולה וכי תימא דמדלו להו *והתניא ויקרא ו °מדו גכמדתו שלא יחסר ושלא יותיר בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא ויקרא א ולא *והתניא °והקריב הכהן את הכל ה] זו הולכת אברים לכבש אלא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא ולעבודה היכי אזלי אאיצטבי : **מתני'** *דהשוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ורבי אליעזר פוסל לאכול דבר שדרכו הלאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית כשר *ולאכול כחצי זית ו] ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין זהשוחט את הזבח לאכול כזית מן העור ומן הרוטב ומן הקיפה ומן האלל ומן העצמות ומן הגידין ומן הקרנים ומן הטלפים חוץ לזמנו וחוץ למקומו כשר חואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא השוחט את המוקדשין טלאכול שליל או שיליא בחוץ לא פיגל המולק את התורין ז] ילאכול ביציהן בחוץ לא פיגל חלב מוקדשין כוביצי תורין אין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא : **גמ'** אמר רבי אלעזר ח] לפיגל בזבח נתפגל השליל בשליל לא נתפגל הזבח ט] פיגל באלל נתפגלה מוראה במוראה לא נתפגל אלל פיגל באימורין נתפגלו פרים בפרים לא נתפגלו אימורים לימא מסייע ליה *ושוים משאם חישב באכילת פרים ובשריפתן לא עשה ולא כלום מאי לאו הא חישב באימורים נתפגלו פרים לא

הא

אף אני לא אמרתי · שיאסף אלא בנתקבל בכלי : **והוא גופיה** · רבי יהודה מנא ידע שנתקבל בכלי : **זריזין הן** · ומקבלי י] לכולהו : **הייא** · מהרה : **באזהרה** · ה' לאוין כתיבי בדם חד לדם התמצית כדאמרינן בכריתות בפ"ק (דף ד:) : **ר' יהודה אומר בכרת** · התם יליף טעמא : **אין דם מבטל דם** · דמין במינו לרבי יהודה לא בטיל ולקמן תנן לה בפ' כל הזבחים שנתערבו (דף עח.) : **למה פוקקין את העזרה** · יא] ערבי פסחים שלא יצאו הדמים דרך אמה לנחל קדרון : **והא קא הויא חציצה** · בין רגליהם לרצפה והתנן עומד על גבי כלים כו' פסול (לעיל דף טו:) : **היו בגדיו מטושטשין** יב] · לעיל בפרק ב' תניא לה : **בהולכת אברים לכבש** · הא דקתני שבח הוא לבני אהרן כו' בהולכת אברים קאמר ולקמן פריך ובהולכת דם היכי אזלי : **אאיצטבי** · איצטבאות גבוהין היו שם בנין אבנים ואין הולכין דמן הרצפה הן : **מתני' לאכול דבר שאין דרכו לאכול** · חוץ למקומו או חוץ לזמנו : **קיפה** · מפרש בהעור והרוטב (חולין דף קכ:) תבלין ודקדקת הבשר השוכנת בשולי קדרה : **אלל** · גיד הצואר שהוא קשה ואין ראוי לאכילה : **ואין חייבין עליהן משום פיגול** · אם היה הזבח פגול שחישב על בשרו או על אימוריו חוץ לזמנו ונתפגל האוכל מאלו פטור : **וטמא** · אם אכל בטומאת הגוף מאחת מאלה יג] *הזבח כשר : **את המוקדשין** · כל היכא דנקיט האי לישנא מיירי בנקבות : **לאכול שליל** · שבמעיה : **לא פיגל** · את הזבח דלאו גופיה דזיבחא הוא : **חלב המוקדשין** · חלב שבדדיה : **אין חייבין עליהן משום פיגול** · אם פיגל בזבח ואכל מחלבה לא מחייב כרת דלאו זיבחא הוא : **גמ' פיגל בזבח** · שחטו ע"מ לאכול או להקטיר חוץ לזמנו : **נתפגל השליל** · האוכל מהשליל חייב : **בשליל** · ששחט את הזבח ע"מ לאכול מן השליל חוץ לזמנו : **לא נתפגל הזבח** · קסבר רבי אלעזר שליל גופיה דזיבחא יד] הויא דעובר ירך אמו הוא ומיהו אין מחשבתו מפגלת הזבח דדבר שאין דרכו לאכול הוא דרובא דאינשי לא אכלי ליה ושליל עצמו (א) לא נתפגל מדקתני מתני' לאכול שליל או שליא בחוץ לא פיגל : **אלל** · של עוף ראוי לאכילה הוא דרכיך : **מוראה** · לא חזי לאכילה דפירשא בעלמא הוא הלכך מחשבה דידה לא מפגלא ומיהו היכא דנתפגל העוף ע"י דבר אחר כיון דאיכא אינשי דאכלי חייב עליו כרת : **פיגל באימורין** · שחט פרים הנשרפים ע"מ להקטיר אימוריהן חוץ לזמנן : **נתפגלו פרים** · והאוכל מבשרן חייב : **חישב בפרים** · ששחט ע"מ לאכול מבשרן חוץ לזמנו : **לא נתפגלו אימורי'** · להתחייב כרת האוכל מכליות או מיותרת הכבד שלהם וכל שכן דלא נתפגלו פרים עצמן שהרי חישב לאכול דבר שאין דרכו לאכול ואיידי דנקט פיגל באימורין נקט נמי לא נתפגלו אימורין : **לימא מסייע ליה** · לר' אלעזר דאמר מתפגל ואע"פ שאין מפגל כגון שליל ומוראה ובשר הפרים : **ושוין** · ר"ש וחכמים שנחלקו בפ' ב"ש (לקמן מג.) דרבנן אמרי פיגול נוהג בפרים הנשרפים ור"ש אמר כל שאינו על מזבח החיצון טו] אין חייבין עליו משום פיגול ושוין שאם חישב באחת מעבודות הדם לאכול מן הפרים למחר או לשורפן בבית הדשן כהילכתו למחר לא עשה כלום דמחשבת אכילה לא מהניא בהו דדבר שאין דרכו לאכול הוא ומחשבת שריפה *)נמי לא דלמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא אבל שריפה לאו לשון אכילה הוא ואע"ג דאמרן בפירקין לעיל חישב שתאכלהו אש למחר פיגול ה"מ דחשיב בלשון אכילה כדאוקי התם : **מאי לאו** · הא דפליגי רבנן דאמרי פיגול נוהג בהם בבשר דפרים עצמו קאמר דאם חישב באימורין להקטירם למחר דחשיב כי אורחייהו (ב) טז] ואכילת מזבח נתפגל בשר הפרים ליענש כרת על אכילתו :

*) נ"ל נמי לא מהניא בהו דלמחשבת נ"ק

אין דם מבטל דם · ודם התמצית זרק ליה לשם מים כרבי אליעזר דפ' התערובות (לקמן דף עז.) דאית ליה רואין אי נמי סבר לה כרבי אליעזר דאמר *נתערב בדם התמצית כשר : **והתניא** מדו כמדתו יז] · הך פירכא איכא למ"ד אבנט מיגז גייז לעיל בפרק שני (דף יח.) : **פיגל** בזבח נתפגל שליל · כיון דאיכא אינשי דאכלי ליה חייב כרת דירך אמו יח] *הוא כו' שאין דרכו לאכול כו' כך פי' בקונטרס וכענין זה יט] גבי מוראה דלא חזיא לאכילה דפירשא בעלמא היא הלכך מחשבה דידה לא מיפגלא ומיהו היכא דנתפגל העוף ע"י דבר אחר כיון דאיכא אינשי דאכלי חייב עליו כרת ושם דחק בחנם דאפילו חזיא כשאר בשר אינה מפגלת את העוף דמוראה כ] אבית הדשן ואין בה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח והיינו טעמא דחישב בפרים לא נתפגלו אימורים אבל בשליל לא אפשר לומר כך דאע"ג דבפ' כילד מערימין (תמורה דף כה:) גבי שוחט את החטאת ונמצא בה בן ארבעה חי תני חדא נאכל לכל אדם ובכל מקום ולעולם וא"כ הייתי יכול לומר דהיינו טעמא דלא פסלא ביה מחשבה משום דלאו גופיה דזיבחא הוא אבל ע"כ ר"א סבירא ליה דגופה דזיבחא הוא דהא אמר פיגל בזבח נתפגל שליל וסבר לה כאידך ברייתא דתניא התם דאין נאכל אלא לזכרי כהונה כא] ליום ולילה לפנים מן הקלעים והתם נמי משני להו הלכך צריך לפרש הטעם כמו שפי' בקונט' ויש דוחקים כאן כב] לפרש משום דדרשינן בתורת כהנים בפרשת צו גבי נותר הזבח פרט לשליל ולשליא *ועל כרחין שייך נותר בשליל כדאיתא בתמורה בפרק כילד מערימין (גם זה שם) גבי שליל שבחטאת דאין נאכל אלא ליום ולילה הילכך אם אינו ענין לנותר תנהו ענין למחשבת נותר ואין נראה פירוש זה דמנא ליה לתנא הא דלמא איצטריך לגופיה למעוטי שליא כג] מנותר ונראה דמדין שריפה קממעט שליל ושליא דשריפה כתיבא כד] בקרא : **פיגל** באלל נתפגלה מוראה · בפ' העור והרוטב כה] (חולין דף קכא.) מודו כו"ע דפלטתו סכין היינו אלל *בההוא מיירי הכא כו] *ובעולה איירי שקודר להסיר המוראה בנוצתה דאי אפשר שלא יקח מן הוסט עם המוראה : **באכילת** פרים ובשריפתן לא עשה ולא כלום · דמחשבת אכילה לא מהניא בהו דדבר שאין דרכו לאכול הוא ומחשבת שרפה נמי לא דלמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא אבל שרפה לאו לשון אכילה הוא ואע"ג דאמרינן בפירקין לעיל (דף לא.) חישב שתאכלהו אש למחר כז] הני מילי דחישב בלשון אכילה כדאוקימנא התם כך פירש בקונטרס ובחנם דחק דלעיל מיירי במידי דראוי לאכילת אדם ומחשב שתאכלהו האש דהוי פיגול אבל האי לא שייך ביה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח :

אימורים · וש"מ

[שבת כ. וש"נ] · [תוספתא פ"ב דכריתות פסחים סה. חולין עד: כריתות ד:] · [כריתות כב. פסחים סה. ע"ש] · נ"ל כי הדם הוא בנפש יכפר ויקרא י"ז · [לקמן לו. עט. עט: פסחים סה: מנחות כב. חולין פז: נדה עח:] · [נ"ל דתניא] · מנחות כה. שבת קב: פסחים סה: [תוס' מקוואות פ"ט] · [נ"ל והתניא] · פסחים סה. לעיל יח. יומא כג: · נ"ל בזבח · יומא כו. לעיל ד: וש"נ · [לעיל כח. לג.] · [לעיל כט: לקמן סה. מנחות יב: יז.] · [לקמן קד:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא נתפגל וכו' ושליל עצמו נמי לא: (ב) ד"ה מאי לאו וכו' כי אורחייהו באכילה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פיגל בזבח וכו' וע"כ שייך נותר בשליל · קשה לי הא להדיא קתני בברייתא דשמעתין ואין חייבים עליהם משום נותר והרמב"ם פסק דחייב משום נותר · ומצאתי במרכבת המשנה דתירץ דסבירא ליה להרמב"ם דמה דאמר רבא אף אנן נמי תנינא וכו' הא שליל ושליא חייבים · ה"ה דחייב משום נותר וטמא · ומוכח דמתני' פליג אברייתא · אבל תוס' בשמעתין ד"ה הא שליל לא פ"כ · גם אם נימא כך למאי הולכך לדחוק ברייתא דת"כ הא י"ל דהך ברייתא סברה כתנאי וברייתא דסוגיין דאין חייבים משום נותר · וגם פשטא דדברי תוס' דא"א לומר כלל דליכא חיוב בנותר · ולא הזכירו כלל מברייתא דסוגיין וצ"ע :

[לקמן עח.]

נ"ל הוא ומיהו אין מחשבתו מפגלת הזבח דדבר שאין דרכו לאכול הוא כן פי' כו' נ"ק

כו א מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה ז:

כז ב מיי' פ"ב מהלכות מקוואות הל' ב סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קנח סעיף טו:

[פסחים סה:] תוספתא דפסחים פ"ד

כח ג מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' ד:

כט ד מיי' פי"ד מהל' פסה"מ הל' ח:

ל ה ו מיי' שם הל' י:

לא ז מיי' שם הל' ז:

לב ח מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה כב:

לג ט מיי' פי"ח שם הלכה ז:

לד כ מיי' פי"ח שם הלכה כב:

לה ל מיי' שם הל' כב וע"ש בכ"מ:

לו מ מיי' שם פרק יד הלכה ח:

[נ"ל ובההוא]

נ"א ובעולת העוף איירי כו' נ"ק

שיטה מקובצת

א] זריזין הן אי זריזין הן אשתפוכי נמי לא משתפיך אגב דזריזין עבדין : ב] רבי אלעזר משום רבי יוחנן מודה : ג] הוא בנפש יכפר דם שהנפש : ד] והא קא הוי חציצה : ה]הכל והקטיר המזבחה זו : ו] לאכול כחצי זית·עיין רש"י ריש פ' הקומץ רבה : ז] התורין בפנים לאכול : ח] פיגל בזבח נתפגל השליל [בשליל לא נתפגל הזבח] (ואע"ג) דרובא דאינשי לא קא אכלי ליה (מ"מ) [מש"ה] הוי ליה כמחשב בדבר שאין דרכו לאכול כפ"ה והדין עמו שכך צריך לפרש גבי פיגל במוראה ולא כמו שפי' בקונטרס במתני' דמש"ה אם פיגל בשליא לא נתפגל הזבח משום דלאו גופיה דזבח הוא : ט] פיגל באלל נתפגל מוראה · וא"ת הא אלל עצמו לא נתפגל והאוכלו אינו חייב כרת וי"ל כדפי' הקונטרס דהכא איירי באלל של עוף דרכיך טפי וכדנקט מוראה אבל פיגל במוראה לא נתפגלו האלל ולא שאר העוף ואפילו בחטאת העוף דאכלי כהני (מוראה) ואיכא אינשי דאכלי לי' כדפי' גבי שליל אבל בעולת העוף אפי' תהיה המוראה ראויה לאכול לא פיגל דהא אין בה לא אכילת אדם ולא אכילת המזבח ולבית הדשן אזלי: י] הק' ומקבלי להו לכולהו : יא] העזרה' בערבי פסחים שלא יצא הדמים דרך האמה : יב] מטושטשין כו' לעיל : יג] מאלה בזבח כשר : יד] דזיבחא הוא דעובר : טו] החיצון כשלמים אין : טז] אורחייהו באכילת המזבח נתפגל כו' על אכילתו אלמא בבשר פרים אע"פ שאינו מפגל מתפגל ע"י מחשבת אימורים והיינו כר' אלעזר דאמר פיגל כו' : יז] כמדתו' וא"ת ודילמא דעביד להו ע"י אבנט וי"ל הך כו' : יח] אמו וגופא דזיבחא הוא ומ"מ פיגל בשליל לא נתפגל זבח כיון דרובא דאינשי לא אכלי ליה הוי כמחשב בדבר שאין דרכו לאכול כך : יט] זה פירש גבי : כ] דמוראה לבית אות א' נמחק : כא] כהונה ואינה נאכלת אלא ליום ולילה: כב] כאן הטעם דפיגל בשליל לא נתפגל הזבח לפרש: כג] שליא ושליל מנותר: כד] כתיבא בההוא קרא הס"ד : כה] והרוטב אמרינן מודו: כו] ובעולה מיירי אות ד' נמחק : כז] למחר דהוי פיגול תני מילי: